

Prædiken til Helligtrekongers søndag

Joh. 8, 12-20

Teksterne, som vi bruger i aften, er fra i søndags Helligtrekongers dag. Det er som bekendt Helligtrekongers dag i morgen – og i aften altså Helligtrekongers aften. Vi hører om og fejrer de hellige tre kongers møde med det lille Jesus-barn.

Dagen Helligtrekonger har ganske vist mange andre navne. Da det er den trettende dag efter Jesu fødsel, kaldes den også for trettendedagen.

I Østkirken er det desuden på den dag, at man fejrer jul – og så hedder dagen i øvrigt også noget så fint som epifanifesten: Det betyder festdagen for Jesu åbenbarelse af sin herlighed. Her har man traditionelt fejret Jesu dåb, hvor Guds herlighed netop åbenbares over ham i form af en due, som dalede ned over ham, mens en stemme sagde: "Denne er min søn den elskede!" Men vi vil nu blot holde os til teksten til i dag, for der er også rigeligt at sige.

Det er jo en pragtfuld, men også lidt mærkelig beretning vi har hørt. Der står for eksempel ingen steder, at der var tre mænd. Der står blot nogle. Der står heller ikke, at de var hellige, ja, der står ikke engang, at de var konger. Det hed blot: "Da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem."

Men det er ikke desto mindre disse få ord, som har givet anledning til hele den tradition og forestilling, som vi nu kender og fejrer: om tre, hellige konger: Kaspar, Melchior og Baltasar, som de hedder i traditionen. Vi ser dem næsten for os – men altså uden at det siges i beretningen.

Det er mærkeligt, at beretningen har en så stor kraft i sig, at vi kan se og høre mere, end vi faktisk hører: vi ser for os de hellige tre konger, som kommer fra tre forskellige verdensdele med hver sin hudfarve, alder og navn: den unge Baltasar siges at komme fra Saba i Arabien, den midaldrende Melchior fra Nubien i Afrika og den gamle Kaspar fra Persien.

Jeg har hørt én engang kalde beretningen om de hellige tre konger for en sand løgnehistorie. Og det jo en meget rammende karakteristik. Som vi kender den, har den nok ikke så meget hold i virkeligheden, som vi kunne tænke os, eller som nogle måske gerne vil give udtryk for; men til gengæld er den sand på en anden måde eller på et andet og måske i virkeligheden dybere plan.

Den er – kunne man godt sige – en slags legende. En legende er nemlig ikke bare en løgnehistorie. Definitionen på en legende er,

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 188. 115. årgang
Januar 2014
ISSN 0901-2214

at det er en beretning om noget, som aldrig er sket, men som hele tiden sker. Det er altså en historie, som – uden selv at være helt virkelig - siger noget sandt om virkeligheden. Og som netop vokser og vokser, ikke på grund af fantastiske eller løgnagtige tilføjelser, men fordi legenden selv er levende og på en måde inddrager mere og mere virkelighed i sig.

Sådan er beretningen om de hellige tre konger vokset, som en levende organisme. Ligesom et løg eller et frø man lægger i jorden: det vokser ved, at det inddrager og omdanner mere og mere af jorden omkring sig. Sådan er beretningen om de hellige tre konger også vokset i tidens løb og har fået mere og mere af virkeligheden ind i sig.

Så man kan godt kalde det for en sand løgnehistorie. Den er sand, fordi den siger noget sandt og afgørende om virkeligheden og dermed også om det at være kristen. Og som sådan skal vi da prøve at læse og forstå beretningen om de hellige tre konger og spejle os i den. For hvad lærer vi, når vi læser den? Allerstørst er der dette motiv med, at de vise mænd drager ud. Bort fra det kendte. De kommer fra de fjerne egne og begiver sig på vandring. Det er et ældgammelt og bibelsk motiv: at begive sig på vandring ud i det ukendte. Sådan gjorde Abraham og Moses, ja, hele Israels historie er en historie om et folk på vandring. Og det fortsætter ind i Det nye Testamente. Også I skal være på vandring, siger Jesus til sine disciple, som det sidste i Matthæusevangeliet: Gå ud i al verden. Gå ud, drag af sted. De første kristne kaldte sig da også for dem på vejen.

Sådan skal vi også forstå os selv som menig-

hed og som kristne. Som dem der er på vej, og som dem der skal drage ud. Vi skal ikke blive inde eller hjemme i egen selvtilstrækkelighed, magelighed eller frygt. Vi skal ud. Ud i verden, ud af egne trygge rammer og cirkler. Ellers rådner både vi og evangeliet. Evangeliet lever af at blive delt med andre. For mange år siden var jeg et par dage alene i sommerhus. En aften sad jeg og læste en fantastisk sjov historie, men det var så underligt tomt at sidde alene og grine, så jeg blev simpelt hen nødt til at ringe til en god ven for at fortælle den. Bagefter tænkte jeg: Det er jo sådan, at vi bør forholde os med evangeliet. Vi må og skal brænde efter at fortælle det videre til andre – brænde efter at bringe det videre ud. For kun derved lever det – og kun derved kan vi dybest set selv glæde os over det. Så når vi går i kirke er det i virkeligheden for at blive udrustet til at følge Jesu ordre om at gå ud. Det er derfor, vi går i kirke: For at få mod og kræfter til at gå ud.

I udgangsbønnen beder vi da også: ”Vi takker dig for, at du har lært os, hvad du vil, at vi skal gøre ...”. Hvad vi skal gøre! Det hedder ikke bare: hvad vi skal tro. Nej! Nu gælder det om at gøre – at handle at gå ud i verden. Og hvordan udrustes vi til det? Ganske enkelt ved at høre om og tro på, at dér, ude i verden er Gud selv til stede.

Det er den befriende og opmuntrende pointe – for ikke at sige, at det jo netop er evangeliet - at dér er Gud. I verden. Han er ikke bare gemt her inde bag vor kirkes trygge mure. Han er ude i verden. Og der skal vi finde ham.

Det var det, som var de vise mænds ærinde:

de ville finde Guds søn. Og der er jo ikke noget at sige til, at de derfor først gik op på slottet. Det måtte da være her, himlens kongesøn skulle fødes. Mindre kunne da ikke gøre det. Men det kunne det som bekendt. For det var i stalden i Betlehem, at de fandt Jesus. I mørket og under de mest ydmyge forhold fandt de ham, de søgte.

Det motiv i beretningen kan lære os noget om, at der hvor vi måske ikke havde ventet at finde Gud, og hvor vi måske heller ikke synes, at det ser passende ud, at Han er, dér skal vi slet ikke blive forbavset over at møde Gud. Tværtimod! Der kan vi nu forvente at finde ham. På det mest ydmyge sted og på den mest ydmyge måde åbenbarer Gud sig, her tænder han sin stjerne, og der skal vi – ligesom de vise mænd - finde ham.

Det gælder ude i verden, blandt ”disse mine mindste”, som Jesus siger. Men det gælder også i vort eget liv, at det er her på de aller mest ydmyge og uventede steder, at vi finder Jesus. Der hvor vi ikke slog til, hvor vi ikke lykkedes, hvor facaden krakelerede, modet svigtede, og mørket fik overtaget – der var og er Jesus, Guds egen søn helt nær. Beretningen om de hellige tre konger eller de vise mænd kan derfor lære os, at vi ikke skal være bange for at gå ind i mørket eller ind under ydmyge forhold i den tro, at vi så vil være overladt til os selv. Tværtimod. Det er jo her, vi finder Gud selv.

Kort sagt: Ved at bøje sig ned og ydmyge sig finder de hellige tre konger Jesus. Og sådan kan vi også finde ham ved at bøje os og ydmyge os. Biskop Geil har skrevet smukt om dette i en andagtsbog over dette ord – og det vil jeg slutte af med at læse: ”I en af Sønder-

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

Jyllands kirker er hele apsis fyldt af et billede, hvis motiv er hentet fra tilbedelsen omkring Guds trone. Engle og andre skikkelser flokkes om tronen og om Gudslammet Kristus. Midt for, på tronen sidder Gud selv. Set nede fra kirken er næsten alt på billedet synligt – undtaget eet: Guds ansigt. Skal man rigtig se det ansigt oppe under apsis' kuplede bue, da må man op i koret, og allerhelst knæle. Og vi så hans herlighed!" – fortsætter Geil - "Guds herlighed ses ikke af den, der holder sig på tilpas skudsikker afstand af ham. Guds herlighed ses ikke af den, der for alt i verden ikke vil antastes af Gud og ikke vil sættes under anklage af Gud. Skal vi overhovedet have mulighed for at se stumper af Guds herlighed, da må vi vove at nærme os ham, med den risiko det indebærer, når Gud taler sandt til os om vort skjulte liv. Forsvarsløst må vi knæle. Men netop da knæler vi under Guds milde ansigt".

Hyrderne og de vise mænd, de hellige tre konger knælede alle for det lille Jesus-barn. De fattige og foragtede hyrder, som ikke regnedes for noget og ikke selv havde meget at give, og de rige, som omgærdedes med østens mystik, rigdom og indflydelse, som ikke gik af vejen for at gå op på kongens slot for at besøge ham – alle samfundsgrupper og mennesker er ligesom repræsenteret i den lille stald. Og så er der til slut en lille pointe, hvor der står: "De vendte hjem til deres land ad en anden vej."

Mødet med det lille Jesus-barn fik dem til at gå en anden vej. Det skal vi altså også være parate til. Mødet med Gud kan forandre os og forandre vores vej. Så vi vælger ikke at

gå ad den slagne vej eller den som ser mest naturlig ud eller som alle andre benytter. Det kan meget vel betyde at vi må gå en helt anden vej. Det skal vi være parate til og åbne overfor. Og den vej tør vi gå, også selvom den er mørk og farlig, og vi er alene. For vi ved, at også der er Gud.

Vi har hørt og lært, at i det dybeste mørke og over de mest ydmyge forhold står stjernen stille. Der er Gud selv til stede.

Amen.

Steen Skovsgaard

biskop over Lolland-Falster Stift

Salmer:

136, 362, 391, 137, 138